

РЕШЕНИЕ

№ 8913

гр. София, 14.03.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XV КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 21.02.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Диана Стамболова

ЧЛЕНОВЕ: Евгени Стоянов

Лилия Йорданова

при участието на секретаря Антонина Митева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **8110** по описа за **2024** година докладвано от съдия Евгени Стоянов, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 – 221 от АПК, във връзка с чл. 284 и сл. от ЗИНЗС.

Образувано е по касационна жалба на А. Н. Ю., ищец по адм. дело № 7981 от 2023 г. по описа на АССГ, 43 – ти състав, чрез адв. И. Ю. от САК, срещу Решение № 5797 от 21.05.2024 г., постановено по адм. д. № 7981 / 2023 г. по описа на АССГ, 43 – ти състав, с което е отхвърлен предявеният от А. Н. Ю. иск за присъждане на парично обезщетение в размер на 50 000 лева срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, за претърпени неимуществени вреди от престоя му в следствения арест на [улица], в С. централен затвор и ЗО „К.“, включително и при конвоирането му и при престоя му при конвоирането в затворите в [населено място] и [населено място] в периода м. февруари 2022 г. до 21.04.2023 г.

Според касатора решението е неправилно, поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на процесуалните правила и необоснованост. По делото безспорно е установено бездействието на ответника. Съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС „Осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение“ като в ал. 2 на същия текст изрично е посочено, че за изтезания, жестоко или нечовешко отношение се смятат „поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна

площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност“. Според изложеното в касационната жалба голяма част от тези забрани са били драстично нарушени в мястото за лишаване от свобода, където ищецът е бил настанен в процесния период.

В касационната жалба е посочена съдебна практика (Решение № 63 от 18.03.2016 г. на ВКС по гр. д. № 5124 / 2015 г. III – то Гражданско отделение, Гражданска колегия; Решение № 165 от 16.06.2015 г. на ВКС по гр. д. № 288 / 2015 г. III – то Гражданско отделение, Гражданска колегия). Иска се отмяна на обжалваното решение.

В съдебно заседание жалбоподателят не се явява. Постъпила е молба от адв. Ю., че вероятно няма да успее да се яви на насроченото за 21.02.2025 г. съдебно заседание, поради служебна ангажираност по друго дело извън С.. Изцяло поддържа касационната жалба. Оспорва аргументите, изложени в писмения отговор на ГДИН. Претендират се разноси. Представя се списък по чл. 80 от ГПК.

Ответникът по касационната жалба – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, редовно призован, не се представлява. Представен е писмен отговор на касационната жалба.

СГП, чрез прокурор Стоян Димитров намира, че касационната жалба е неоснователна. Настоящата касационна инстанция, след като се запозна с наведените в жалбата касационни основания и въз основа на събраните от първоинстанционния съд доказателства, намира следното от фактическа и правна страна:

Касационният жалбоподател А. Н. Ю. е бил настанен в ареста на [улица] при О. – С. на 04. 02. 2022 г. На 31. 03. 2022 г. е преведен в Затвора [населено място], на 12. 04. 2022 г. в З. „К.“. Освободен е на 21. 04. 2023 г., поради изтърпяване на присъдата.

След подробен анализ на събраните доказателства, първоинстанционният съд е приел, че условията в следствения арест на [улица] при О. – С. отговарят на изискването за минимална жилищна площ, която не може да бъде по-малко от 4 кв. м. на човек. Спалните помещения са били оборудвани с легла, метална маса и столове, шкафчета. Осигурено е парно отопление, има достъп до течаща вода, санитарният възел е отделен от останалата част на арестното помещение посредством масивна преградна стена с височина 120 см. Помещенията имат отворяеми прозорци, които позволяват достъп на естествена светлина и въздух целогодишно. Има изградена вентилационна система. Помещенията са достатъчно осветени, осигурени са средства за хигиенизирането им. Извършва се дезинсекция, дезинфекция и дератизация регулярно по договор с външна фирма. Има обособени места за престой на открито. Осигурена е безплатна храна. При напускане на ареста А. Ю. е декларирал на 31.03.2022 г., че няма претенции по отношение на медицинското обслужване и надзорно – охранителния състав на ареста. Като доказателства по делото са приети приемо – предавателни протоколи за извършена ДДД обработка от „Фаворит“ ООД на помещенията на ареста [населено място], находящи се на [улица], график за изпиране на постелъчно бельо и одеяла, график за извеждане на задържаните лица за престой на открито, меню за храната за различни видове диети, предоставяно на задържаните лица от ареста на [улица].

По отношение на конвоирането до Затвора [населено място] и [населено място] съдът е приел за установено, че лишените от свобода – чужда делегация, се настаняват

според изложеното в съпроводителните документи – режим и тип на настаняване и по време на престоя си в затвора [населено място] е настаняван в З. „В.“, същото се отнася и до Затвора [населено място].

По отношение на З. „К.“ Административен съд София – град е приел, че от 31. 03. 2022 г. до 12. 04. 2022 г. А. Н. Ю. е настанен в приемното отделение на 8 – ма група в спално помещение „К.“, предназначено за осъдени, изгърпяващи присъдата си с първоначално постановен общ режим. Спалното помещение е с квадратура 40 кв. м., спазено е изискването за 4 кв. м. на човек. Не е установено нарушение по смисъла на чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС.

В хода на съдебното производство от страна на АССГ, Първо отделение, 43 – ти състав, са разпитани свидетелите С. Д. С. и Д. Ж.. Те са били служители съответно на Затвора [населено място] и Затвора [населено място]. Свидетелят С. дава показания, че спалните помещения отговарят на изискванията. В тях има санитарен възел, течаща вода, настаняват се по двама човека. Има възможност да се поддържа чистота. Редовно се пръска срещу хлебарки и дървеници.

Разпитани са и свидетели, посочени от страна на ищеца А. Н. Ю.. Това са: Д. О. И. от Затвора [населено място], М. Ю. М. от Затвора [населено място] и К. П. Д. от Затвора [населено място]. Свидетелят К. П. Д. дава показания, че не познава А. Н. Ю.. Условието в Затвора в [населено място] счита, че са приемливи, храната е приемлива, има лекар всеки ден. Има хлебарки и дървеници, срещу които се пръска. Осигуряват се медикаменти при ухапване от дървеници, а алергичните хора се настаняват в медицински център.

Свидетелят М. Ю. М. е дал показания за условията в следствения арест на [улица]. Не познава А. Ю. Н.. Дава показания, че има хлебарки и дървеници във всички килии без изключение. Мирише на мухъл. Срещу дървениците дават мазила и хапчета, особено при алергии. Топла вода има два пъти в седмицата, но не се предоставят сапуни и препарати. Дрехите се перат в килията и банята. През зимата е много студено.

За условията в Затвора [населено място] показания е дал свидетелят Д. О. И.. Съдът е кредитирал показанията му при отчитане, че той също е имал дела с ГДИН за условията в затвора. Свидетелят не е сигурен дали познава А. Н. Ю.. Не е влизал в помещение, в което се настаняват канвоирани затворници и не може да каже дали в тези помещения има дървеници. В другите помещения, в които са настанени лишени от свобода има много дървеници, пръскат срещу тях от време на време, но няма ефект.

След подробен анализ на събраните доказателства, първоинстанционният съд е приел, че исквата молба на А. Ю. е неоснователна.

Съдът е приел, че с чл. 128, ал. 1, т. 5 от АПК исковете за обезщетения за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия на административни органи и длъжностни лица, като вид искове за непозволено увреждане, са изключени от подведомствеността на гражданския съд и се разглеждат по реда на АПК като специален закон.

По силата на чл. 203, ал. 1 от АПК, исковете за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на тази глава. Според текста на чл. 203, ал. 2 от АПК, за неуредените въпроси за имуществената отговорност се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на

държавата и общините за вреди или на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Съдът е изложил мотиви в насока на това, че за да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от закона и настъпила, в резултат на нарушението имуществена или неимуществена вреда в правната сфера на ищеца.

Отговорността на държавата се ангажира при доказано подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение (чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС), както при поставянето на лицата в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малocenност (чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС).

С разпоредбата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, според мотивите на първоинстанционния съд, ако относно неимуществените вреди е въведена законната презумпция, че настъпването им се предполага до доказване на противното, то доказването на фактическите основания, причинили вредите, е подчинено на изискванията на общия исков процес и е в тежест на страната, която ги твърди.

Прието е от съда, че не се доказват твърденията за незаконосъобразно бездействие на служителите на ответника в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС по отношение на условията на настаняване на ищеца в следствения арест на [улица] периода от 04.02.2022 г. до 31. 03. 2022 г. Оплакванията за нарушаване на стандарта за минимална жилищна площ, проблеми с ползването на санитарния възел, лоши хигиенни условия, наличие на хлебарки и дървеници, липса на препарати за почистване, липса на добро осветление, чист въздух, условия за двигателна активност, недостатъчна като количество и качество храна, са останали недоказани.

Административен съд София – град, 43 – ти състав, е преценил, че не се установява бездействие от страна на администрацията на ГД „ИН“ за унижаване или принижаване на лишения от свобода чрез поставянето му в неблагоприятни условия, така както се твърди в исковата молба. Съществуват доказателства, че администрацията е направила необходимото, за да осигури нормални от гледна точка на заявената претенция условия за живот на ищеца за посочения период.

Липсват кумулативно изискуемите материалноправни предпоставки за ангажиране отговорността на ГД "Изпълнение на наказанията" по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, във вр. с чл. 284, ал. 1 и с чл. 3 от ЗИНЗС, което квалифицира така предявеният иск против администрацията като недоказан по основание. При тези факти АССГ е отхвърлил предявения от А. Н. Ю. иск, насочен срещу ГДИН в размер на 50 хиляди лева. Не са присъдени разноски в полза на ГДИН, по аргумент от чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС.

Касационната жалба е допустима, като подадена в срока по чл. 211 АПК от надлежна страна. По същество се явява неоснователна.

Обжалваното решение е обосновано и правилно, а направените изводи в мотивите на решението се подкрепят от събраните доказателства. При напълно изяснена и изчерпателно описана фактическа обстановка, съдът е обсъдил всички доказателства,

релевантни за постановяване на решение по предявената искова претенция за обезщетяване по реда на ЗОДОВ. Изложените в тази връзка съображения напълно се споделят от касационната инстанция, като се приема, че не са били установени предпоставките за заплащане на обезщетение.

Искът на А. Н. Ю. е с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, вр. с чл. 203 и сл. от АПК, вр. с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. По силата на последната разпоредба държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. В тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по чл. 1 ЗОДОВ - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред; действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност; настъпила вреда; причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл. 1 ЗОДОВ.

В сила от 07.02.2017 г. действа новата специална разпоредба на чл. 284 от ЗИНЗС. Според ал. 1 на същата държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3.

Първоинстанционният съд правилно е приел, че не е налице фактическият състав по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, във връзка с нарушение по чл. 3 от ЗИНЗС, изразяващо се в унижително отношение към изтърпяващия наказание лишаване от свобода. В хода на съдебното производство пред първата инстанция не са събрани доказателства за незаконосъобразно бездействие на затворническата администрация да осигури подходящи за здравословното състояние на ищеца Н. условия. Съответен на събраните доказателства е изводът на АССГ, че условията в следствения арест на [улица] при О. – С. отговарят на изискването за минимална жилищна площ, която не може да бъде по – малко от 4 кв. м. на човек. Спалните помещения са оборудвани с легла, метална маса и столове, шкафчета. Има парно отопление, достъп до течаща вода, санитарният възел е отделен от останалата част на помещението на ареста. Помещенията имат прозорци, които се отварят. Изградена е вентилационна система. Извършва се дезинсекция, дезинфекция и дератизация регулярно по договор с външна фирма. Има обособени места за престой на открито. Осигурена е безплатна храна. Като доказателства са приобщени протоколи за обработка.

Споделят се мотивите на АССГ, 43 – ти състав, по отношение на конвоирането до Затвора [населено място] и [населено място]. Лицето е настанявано съобразно режима на изтърпяване на наказанието. Установява се, че З. „В.“ разполага с 33 спални помещения. Те са били ремонтирани през 2015 г. и 2019 г. През 2020 г. е осъществена подмяна на дограмата. Обосновано на доказателствата е прието, че условията в Затвора [населено място] отговарят на минималните европейски стандарти.

По отношение на З. „К.“, АССГ е приел, че ищецът е бил настанен в приемното отделение на 8 – ма група в спално помещение „К.“, предназначено за осъдени, изтърпяващи присъдата си с първоначално постановен общ режим. Споделят се доводите, че спалното помещение покрива минималния обем пространство за един осъден. Има самостоятелен санитарен възел. Спалното помещение се отоплява посредством парно.

Така приетото от страна на АССГ, Първо отделение, 43 – ти състав, не се разколебава

от показанията на свидетелите, включително и тези от страна на ищеца. В тази насока обосновани са изводите на АССГ, че показанията на Д. И. и К. Д. не се отнасят за помещенията, в които се настаняват конвоирани лица. Свидетелите не познават А. Ю. и нямат преки и непосредствени впечатления от условията, при които той е бил настанен при конвоиране.

Посочената в касационната жалба съдебна практика е относима към случаите на отговорност на държавата, която възниква в случаите на незаконно обвинение, като предпоставките на тази отговорност са уредени в разпоредбата на чл. 2 от ЗОДОВ (озаглавен „Отговорност за дейност на правозащитните органи“). Настоящият случай не попада в обхвата на чл. 2 ЗОДОВ. Искът е с правна квалификация чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, вр. чл. 284, ал. 1, вр. чл. 3, ал. 2, вр. ал. 1 от ЗИНС.

При така изложените съображения решението на АССГ, 43 – ти с-в, като правилно и законосъобразно трябва да бъде оставено в сила.

Неоснователно е искането на ответника по касационната жалба ГДИН за присъждане на разноски пред АССГ, XV – ти касационен състав. Процесуалният представител на ГДИН се е позовал на разпоредбата на чл. 78, ал. 8 от ГПК. Настоящият състав намира, че искането за присъждане на юрисконсултско възнаграждение е неоснователно. Производството по делото е водено по специалния ред на чл. 284 от ЗИНЗС, а в чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС не е предвидено заплащане на юрисконсултско възнаграждение. Разпоредбите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 от ЗИНЗС, тълкувани в тяхната взаимовръзка, се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 от ГПК, във връзка с чл. 144 от АПК и чл. 143 от АПК. Липсата на изрична уредба в ЗИНЗС, която да предвижда отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска/исковете му, означава, че такова не се дължи. В този смисъл е например Решение № 475 от 13.01.2020 г. на ВАС по адм. д. № 3502/2019 г.

С оглед на гореизложеното и на основание чл. 221, ал. 2 от АПК, АССГ, XV – ти касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 5797 от 21.05.2024 г., постановено по адм. д. № 7981 / 2023 г. по описа на АССГ, 43 – ти състав.

Решението е окончателно.